

Alfågel

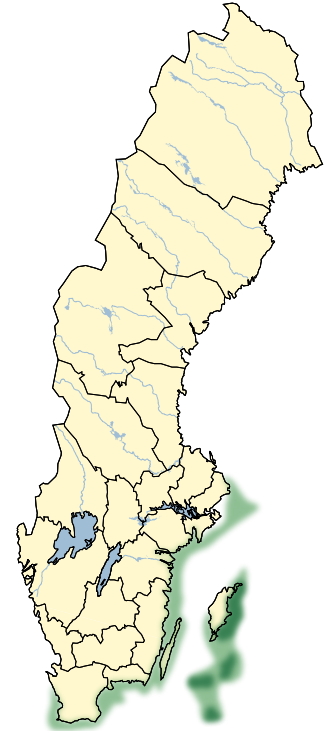
Clangula hyemalis

Rödlistekategori: Starkt hotad (EN)

Fotograf: Hans Bister

Varför är alfågel rödlistad?

Alfåglar från Ryssland övervintrar i stora antal i Östersjön. Det övervintrande beståndet uppgick till drygt 4 miljoner individer i början av 1990-talet och cirka 50 % av dessa uppehöll sig i svenska vatten, främst runt Gotland. Under de senaste 20 åren har man konstaterat, bl.a.

genom räkning av flyttande fåglar vid Finska viken, att antalet individer minskat med cirka två tredjedelar. Den kraftiga minskningen medför att alfågeln kategoriseras som *Starkt hotad* (EN) enligt A-kriteriet (A2abc).

Ekologi

Alfågeln som övervintrar i Östersjön härstammar från den ryska tundran där de är bosatta i anslutning till fisktomma vatten. I tjärnar och små sjöar lever ungarna av kräftdjur. Under hösten flyttar alfågeln, via Finska viken, till Östersjön där de övervintrar. Den huvudsakliga födan under vintern är musslor.

Hotfaktorer

De övervintrande alfågeln har under mycket lång tid varit utsatta för ständigt återkommande utsläpp av olja. Enbart runt Gotland avlivades 55 000 oljeskadade alfåglar vintrarna 1993/94 – 1996/97. Den verkliga effekten av oljeutsläpp är dock med säkerhet betydligt värre. Minskningen av alfågel under 2000-talet, som har varit närmast katastrofal, kan dock inte enbart förklaras med oljeutsläpp. Förmodligen beror den kraftiga minskningen främst på andra faktorer. En gissning är att musslorna i Östersjön har minskat i antal eller fått sämre kvalitet.

Åtgärder

Man har successivt vidtagit allt mer kraftfulla metoder för att förhindra avsiktliga oljeutsläpp i Östersjön. Vidtagna åtgärder har gett positivt resultat och oljeutsläppens omfattning anses numera vara av betydligt mindre omfattning än för tioalet år sedan. För att utreda misstanken om försämrad födosituation för alfågel och andra musselätande andfåglar har nyligen ett forskningsprojekt startats på Gotland.

Övrigt

Alfågeln kan dyka ända ner till 55 meters djup när den söker föda.

De övervintrande alfågeln är ett exempel på en art som blivit rödlistad, trots att fåglarna härstammar från länder utanför Sverige. Visserligen häckar ett litet antal alfåglar i svenska fjällen, men det beståndet är inte rödlistat.